

B. O.

"Nobel Prize Winners", L. J. Ludovici, London 1957 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 3/1, 183-184

1958

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

rych największą rolę bez wątpienia odegrał Tytus Chałubiński. Przypominając szereg niejednokrotnie już zapomnianych nazwisk, autor stara się nikogo z zasłużonych nie pominąć.

Tekst ozdobiony został licznymi rycinami budynków sanatoryjnych, will, podobiznami dawniej żyjących lekarzy. Dołączenie również fotografii obecnie pracujących na tym polu nadało publikacji posmak propagandowy, co na pewno nie leżało w intencji autora. Część pierwszą kończy dodatkowy rozdział, w którym znajdujemy niejako podsumowanie treści, po czym umieszczona została literatura przedmiotu. Część drugą (bodajże najcenniejszą) stanowi zaopatrzone w objaśnienia wykaz prac lekarzy zakopiańskich za lata od 1873—1953.

Pomijając sposób jej przygotowania, publikacja jest bezwzględnie cennym informatorem dla tych, którzy w przyszłości chcieliby się zająć opracowaniem np. dziejów myśli lekarskiej w walce z gruźlicą lub udziału zakopiańskich lekarzy w rozwoju życia społeczności góralskiej, udziału w życiu artystycznym i literackim, wreszcie nawet medycyną ludową okolic Zakopanego. Za 18 lat uzdrowisko Zakopane będzie obchodzić swój 100-letni jubileusz. Trzeba wyrazić nadzieję, że do tego czasu z pewnością ujrzą światło dzienne nowe publikacje rozwijające i pogłębiające rzucone przez autora myśli.

St. Szp.

Johannes Steinmetzler, *Die Anthropogeographie Friedrich Ratzels und ihre ideengeschichtlichen Wurzeln*. Selbstverlag des Geographischen Instituts der Universität Bonn, 1956, s. 151.

Niniejsza praca Steinmetzlera jest pierwszą, obszerną monografią, poświęconą antropogeografii Fryderyka Ratzla. Zostało w niej postawione ambitne zadanie dokonania krytycznej analizy antropogeograficznej koncepcji, przy jednoczesnym przedstawieniu jej „historyczno-ideowego podłoża” (*geistesgeschichtlichen Hintergrundes*).

Praca podzielona została na dwie części. W pierwszej, zatytułowanej *Anthropogeographie Friedrich Ratzels* dokonana została analiza przedmiotu metody i zasadniczych kategorii ratzłowskiej geografii człowieka. W drugiej, pt. *Ideengeschichtliche Wurzeln der Anthropogeographie Friedrich Ratzels* omówione są wpływy, jakie wywarł na charakter antropogeografii: ewolucjonizm, teoria migracji, historiozofia Herdera, Ritter i jego szkoła, pozytywizm i psychologiczny paralelizm Fechnera.

Wszystkie wywody autor uzasadnia przy pomocy licznych i obficie stosowanych cytatów, dążąc do nadania ocenie własnej jak najbardziej obiektywnego charakteru.

J. Bb.

Nobel Prize Winners — edited by L. J. Ludovici, Arco Publishers Ltd., London, 1957, s. 226.

Książka *Zdobywcy Nagrody Nobla* pod redakcją Ludovici, stanowi wybór życiorysów laureatów Nobla, piór wybitnych specjalistów danych dziedzin. Książka składa się z dwóch części. Część pierwsza poświęcona jest literaturze i obejmuje nazwiska: Churchill, Eliot, Faulkner,

Gide, Hemingway, Kipling, T. Mann, Mauriac. Druga część poświęcona została nauce. Znajdują się tu następujące życiorysy: *Albert Einstein* pióra J. Bronowskiego (z pochodzenia Polaka), *Sir Alexander Fleming* pióra L. J. Ludovici, *Thomas Hunt Morgan* i *Hermann Joseph Müller* napisane przez C. S. Harlanda, *Lord Rutherford* — przez Norman Feather i *Sir Charles Sherrington* pióra M. Critchleya. Każdy życiorys zaopatrzone jest w portret i autograf laureata oraz zawiera wykaz ważniejszych jego prac i osiągnięć. Książka może być interesująca dla historyka nauki.

B. O.

„Rivista di Storia delle Scienze Mediche e Naturali“, Organo Ufficiale della Società Italiana di Storia delle Scienze Mediche e Naturali. Anno XLVII (ultima della Serie) N. 2; Luglio — Dicembre 1956, oraz Supplemento all' anno 1956 Leo S. Olschki — Editore, Firenze, s. 400.

Zeszyt ten obejmuje dziewięć interesujących rozpraw, wspomnienie o Benjaminie Franklinie (w 250 rocznicę jego urodzin), uwagi nad życiem lekarza Pawła Toscanelli, recenzje (między innymi broszury B. Skarżyńskiego o historii medycyny w Polsce) oraz komunikaty.

W pierwszej rozprawie F. Allodi rozważa problem serca embrionalnego w świetle postępu aż do nowoczesnej kardiologii. W następnej P. Franceschini zajmuje się dziejami ligatur, tj. podwiązania naczyń tętnicznych (na końcu czytelnik znajdzie obszerną bibliografię). M. G. Nardi poświęca uwagę florenckiemu „Studium Generale“, które odegrało poważną rolę w medycynie średnich wieków. W następnej rozprawie, F. Allodi omawia mikroskop Galileusza i wskazuje na różne systemy optyczne w dziejach. W piątej — ten sam autor charakteryzuje preparaty P. Mascagniniego i wykazuje ich znaczenie dla dziejów postępu anatomii klatki piersiowej. Z kolei E. Dall' Osso publikuje dwa nieznanne listy Leonarda Fioravantiego. W siódmej z kolei rozprawie ten sam autor omawia życie i działalność sławnego lekarza Grzegorza Baglivięgo z XVIII stulecia. Następna rozprawa pióra F. Allodiego poświęcona jest zagadnieniu lecznictwa szpitalnego w wiekach średnich, w dobie Renesansu i w czasach późniejszych, ze specjalnym uwzględnieniem chorób zawodowych. Ostatnia wreszcie rozprawa A. Corsiniego dotyczy niezrównanych figur woskowych G. G. Zumbo (1656—1701), zwłaszcza zaś jego prac przechowywanych w muzeum we Florencji, które odegrały niepoślednią rolę w dziejach medycyny (sceny z okresów zarazy).

Dodatkowy zeszyt do 47 rocznika poświęcony jest pamięci znakomitego uczonego Agnostino Maria Bassi (w stuletnią rocznicę jego zgonu). G. P. Arcieri podkreśla znaczenie odkryć naukowych A. Bassi'ego na polu epidemiologicznym, zwłaszcza zaś mikrobiologii w świetle postępu myśli lekarskiej na tym odcinku (L. J. Columella, M. P. Vitruvius, M. T. Varo, A. Benedetti, G. Fracastoro, Fr. Redi, Laz. Spallanzani, E. Valli, E. Acerbi, B. Corte i inni).

Na podstawie źródłowych dokumentów autor przeprowadza dowód, że właściwym twórcą nowoczesnej mikrobiologii jest właśnie A. Bassi, mimo iż splendor ten związany został z nazwiskiem Pasteura; ten bowiem korzystając z odkryć Bassiego nadał przede wszystkim właściwy bieg mikrobiologii, o czym wspomina w swoich pracach. W dziełach swoich nakreślił Bassi właś-